

Тодуа Ш. Р.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ

Стаття присвячена комплексному аналізу нормативно-правового виміру забезпечення найкращих інтересів дитини в міжнародному та національному праві. Досліджено генезу принципу від положень Женевської декларації прав дитини до сучасного нормативного закріплення у Конвенції ООН про права дитини та її Факультативному протоколі щодо участі дітей у збройних конфліктах. Особливу увагу приділено змісту ст. 3 Конвенції як універсальному імперативу першочерговості інтересів дитини у діяльності державних і приватних суб'єктів.

Проаналізовано доктринальні підходи до розуміння концепції «найкращих інтересів» як матеріального права, тлумачного принципу та процедурного правила, з урахуванням положень Загального коментаря № 14 Комітету ООН з прав дитини. Запропоновано класифікацію вимірів реалізації принципу: матеріально-духовний, фізично-сімейний, надзвичайний та освітньо-виховний. Обґрунтовано, що в умовах збройного конфлікту особливого значення набуває надзвичайний вимір, пов'язаний із гарантіями незалучення дітей до бойових дій та їх реабілітацією.

Досліджено особливості імплементації принципу в українському законодавстві, зокрема в Конституції України, Сімейному кодексі України та Законі України «Про охорону дитинства». Виявлено фрагментарність нормативного закріплення та відсутність чіткого дефінітивного підходу. Аргументовано доцільність розмежування понять «найкращі інтереси дитини» та «забезпечення найкращих інтересів дитини» з метою підвищення рівня правової визначеності. Зроблено висновок про необхідність систематизації та гармонізації відповідних норм із урахуванням принципу дитиноцентризму.

У роботі додатково встановлено, що реалізація принципу найкращих інтересів дитини має здійснюватися з урахуванням індивідуалізованого підходу, який передбачає оцінку сукупності обставин, що характеризують становище дитини, зокрема її вікові, фізичні та психоемоційні особливості, соціальне оточення, а також здатність формувати та висловлювати власну думку. Обґрунтовано необхідність інтеграції міждисциплінарних підходів у процес прийняття рішень, що стосуються дитини, із залученням відповідних фахівців у галузі психології, соціальної роботи та педагогіки.

Окрему увагу приділено значенню правозастосовної практики, яка виступає важливим інструментом конкретизації змісту принципу найкращих інтересів дитини. Встановлено, що відсутність єдиного підходу до його тлумачення зумовлює необхідність вироблення узгоджених методологічних орієнтирів для судових та адміністративних органів. У зв'язку з цим сформульовано пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства шляхом уточнення змістовних характеристик відповідного принципу, закріплення його структурних елементів та забезпечення узгодженості із міжнародними стандартами у сфері захисту прав дитини.

Ключові слова: найкращі інтереси дитини; забезпечення прав дитини; міжнародні стандарти захисту дітей; сімейне право; збройний конфлікт; імплементація міжнародних норм.

Постановка проблеми. Попри усталене визнання принципу забезпечення найкращих інтересів дитини як фундаментального орієнтира міжнародного та національного правового регулювання, його зміст залишається концептуально відкритим і нормативно недостатньо визначеним, що зумовлює неоднорідність тлумачення та фрагментарність імплементації. Відсутність чіткої дефініції на рівні законодавства, співіснування різних термінологічних підходів («найкращі інтереси дитини» та «забезпечення найкращих інтересів дитини»), а також розпорошеність відповідних положень у сімейному, адміністративному та процесуальному праві створюють ризики правової невизначеності та дискреційності правозастосування. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах збройного конфлікту, коли надзвичайний вимір принципу вимагає чітких гарантій незалучення дітей до бойових дій, належного захисту та реабілітації. За таких обставин постає наукова потреба системного осмислення нормативно-правового змісту принципу, його структурних компонентів і механізмів реалізації з метою

вироблення узгодженого, доктринально обґрунтованого підходу до вдосконалення законодавства та забезпечення належного рівня правової визначеності.

Мета дослідження. Метою дослідження є комплексне доктринальне осмислення змісту принципу забезпечення найкращих інтересів дитини, визначення його правової природи, структурних елементів і функціонального призначення, а також вироблення теоретично обґрунтованих підходів до удосконалення механізмів його нормативного закріплення та практичної реалізації.

Стан опрацювання проблематики. Питання забезпечення найкращих інтересів дитини є предметом наукового аналізу в межах міжнародного, конституційного та сімейного права. У працях дослідників розкрито його міжнародно-правову природу, значення як засадничого орієнтира правозастосування та роль у механізмі гарантування прав дитини. Водночас доктрина не виробила єдиного підходу до визначення змісту та критеріїв застосування цього принципу. Дослідження здебільшого мають галузевий характер і не формують цілісної теоретичної конструкції, що зумовлює потребу подальшого комплексного осмислення означеної проблематики.

Виклад основного матеріалу. Поняття забезпечення найкращих інтересів дитини є одним із ключових принципів сучасного міжнародного та національного права у сфері захисту прав людини. Попри його широке застосування в законодавстві та правозастосовній практиці, універсального та вичерпного нормативного визначення цієї категорії не сформовано. Саме тому дослідження нормативно-правового змісту принципу найкращих інтересів дитини потребує комплексного аналізу міжнародних стандартів та національного законодавства.

Історично становлення цього принципу розпочалося на міжнародному рівні. Одним із перших документів, у якому знайшли відображення засади захисту прав дитини, стала Женевська декларація прав дитини 1924 року. Як зазначає Т. Томляк, положення цього документа містили базові орієнтири щодо забезпечення розвитку дитини та визначали необхідність надання їй усіх умов для повноцінного матеріального і духовного розвитку [1, с. 73]. Декларація проголошувала обов'язок суспільства забезпечити дитині належне харчування, медичну допомогу, підтримку у складних життєвих обставинах, а також захист від експлуатації. Крім того, у ній підкреслювалась необхідність виховання дітей у дусі служіння суспільству та формування моральних цінностей.

Аналіз змісту цього документа дає змогу виділити кілька базових вимірів реалізації принципу найкращих інтересів дитини. По-перше, матеріально-духовний вимір, що передбачає створення умов для гармонійного розвитку особистості дитини. По-друге, фізичний і сімейно-побутовий вимір, який охоплює забезпечення належних умов життя, охорону здоров'я та сімейний догляд. По-третє, надзвичайний вимір, що передбачає пріоритетність допомоги дітям у кризових ситуаціях. Нарешті, виховний вимір, який стосується освіти та формування моральних цінностей.

Подальший розвиток принципу забезпечення найкращих інтересів дитини відбувся у Декларації прав дитини 1959 року та Конвенції ООН про права дитини 1989 року. Як зазначають Ж. Петрочко та Н. Датченко, саме в Конвенції цей принцип набув системного характеру та був закріплений у низці її положень. Зокрема, норми Конвенції передбачають обов'язковість врахування інтересів дитини під час вирішення питань щодо розлучення з батьками, возз'єднання сім'ї, здійснення батьківських обов'язків, усиновлення, а також у сфері правосуддя щодо дітей [2, с. 71].

Ключове значення має положення статті 3 Конвенції, відповідно до якого у всіх діях щодо дітей першочергова увага повинна приділятися забезпеченню їхніх найкращих інтересів. Ця норма поширюється як на діяльність державних органів, так і на рішення приватних установ та інших суб'єктів, що здійснюють діяльність у сфері соціального захисту.

Важливим елементом принципу є також забезпечення права дитини на сімейне оточення. Стаття 9 Конвенції передбачає, що дитина не повинна бути розлучена з батьками всупереч їхній волі, за винятком випадків, коли таке рішення відповідає її найкращим інтересам. Таким чином, сім'я визнається природним середовищем розвитку дитини, однак законодавство

допускає втручання держави у випадках, коли перебування дитини в сім'ї становить загрозу для її благополуччя.

Окрему увагу міжнародне право приділяє забезпеченню прав дітей у надзвичайних умовах. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах встановлює заборону залучення осіб, які не досягли 18-річного віку, до участі у військових діях. Крім того, держави зобов'язані забезпечувати реабілітацію та соціальну інтеграцію дітей, які стали жертвами збройних конфліктів.

Значний внесок у розкриття змісту принципу найкращих інтересів дитини зробив Комітет ООН з прав дитини у Загальному коментарі №14. У цьому документі підкреслюється, що зазначений принцип має триєдину природу. По-перше, він виступає як матеріальне право дитини на те, щоб її інтереси були враховані при ухваленні будь-якого рішення. По-друге, він виконує функцію основоположного принципу тлумачення права. По-третє, він має процедурний характер, оскільки передбачає обов'язкову оцінку впливу будь-якого рішення на становище дитини.

На думку Н. Устрицької, при визначенні найкращих інтересів дитини необхідно враховувати низку базових елементів. Серед них – погляди дитини, її індивідуальні особливості, необхідність збереження сімейного середовища, забезпечення безпеки та захисту, врахування вразливого становища, а також право на освіту і охорону здоров'я. Оцінка цих факторів повинна здійснюватися комплексно з урахуванням конкретних обставин кожної ситуації [3, с. 645].

Важливим аспектом реалізації принципу найкращих інтересів дитини є також формування системи правосуддя, дружнього до дітей. Як зазначає М. Менджул, у Керівних принципах Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, наголошується на необхідності врахування думки дитини та забезпечення її гідності, рівності і поваги до прав у процесі судового розгляду. Такий підхід передбачає комплексний аналіз інтересів дитини, включаючи її психологічний, фізичний та соціальний стан [4, с. 88].

У національному законодавстві України принцип забезпечення найкращих інтересів дитини також має важливе значення, хоча його нормативне закріплення не завжди є достатньо чітким. Конституція України прямо не містить відповідного положення, однак низка її норм спрямована на захист прав дитини. Зокрема, статті 51 та 52 Основного Закону гарантують державний захист сім'ї, материнства і дитинства, а також встановлюють рівність дітей у правах незалежно від їх походження.

О. Губанова звертає увагу на те, що конституційні норми фактично створюють правову основу для реалізації принципу найкращих інтересів дитини, хоча прямо його не формулюють. При цьому особливе значення має положення про заборону насильства та експлуатації дітей.

Разом із тим у науковій літературі існують дискусії щодо доцільності використання самого терміна «найкращі інтереси дитини». Так, О. Губанова висловлює позицію про те, що більш коректним є використання формулювання «забезпечення інтересів дитини», оскільки поділ інтересів на кращі та гірші може створювати логічні суперечності [5, с. 23]. Водночас більшість дослідників погоджується з тим, що зазначений термін слід розглядати не як класифікацію інтересів, а як принцип, який визначає пріоритетність захисту прав дитини.

Спроба нормативного визначення цього принципу міститься у Законі України «Про охорону дитинства». Як зазначає М. Корнієнко, законодавство визначає забезпечення найкращих інтересів дитини як дії та рішення, спрямовані на задоволення її індивідуальних потреб з урахуванням віку, стану здоров'я, особливостей розвитку та інших факторів [6, с. 399]. Водночас дослідник підкреслює, що закон не містить чіткого визначення самого поняття «найкращі інтереси дитини», що створює певні труднощі у правозастосуванні.

Подібну позицію висловлює і В. Даценко, який зазначає, що існуюче визначення має досить абстрактний характер і не забезпечує достатньої правової визначеності [7, с. 52]. На його думку, законодавець фактично передає оцінку інтересів дитини на розсуд суб'єктів, які приймають рішення, що може призводити до різного тлумачення цього принципу.

Важливу роль у реалізації принципу найкращих інтересів дитини відіграє сімейне законодавство. Як підкреслює О. Ступак, Сімейний кодекс України містить низку норм, спрямованих на забезпечення прав та інтересів дітей. Зокрема, законодавство встановлює пріоритет

сімейного виховання, обов'язок батьків дбати про розвиток дитини та заборону здійснення батьківських прав всупереч її інтересам [8, с. 160].

Разом із тим, як зазначає О. Простибоженко, у Сімейному кодексі принцип врахування інтересів дитини не завжди виступає основним орієнтиром під час прийняття рішень. Його нормативне закріплення має фрагментарний характер, що ускладнює формування єдиної правозастосовної практики [9, с. 135].

М. Менджул звертає увагу на те, що інтереси дитини повинні враховуватися у багатьох сферах сімейних правовідносин, зокрема під час визначення місця проживання дитини, розірвання шлюбу, усиновлення, управління майном дитини та вирішення інших питань, які можуть впливати на її розвиток [4, с. 89;].

Таким чином, аналіз міжнародного та національного законодавства свідчить про те, що принцип забезпечення найкращих інтересів дитини має комплексний характер. Він охоплює різні сфери суспільних відносин та виступає універсальним орієнтиром для діяльності державних органів, судів, батьків та інших суб'єктів. Водночас відсутність чіткого нормативного визначення цього принципу зумовлює необхідність подальшого вдосконалення законодавства та розроблення ефективних механізмів його реалізації.

Висновки. Проведений аналіз міжнародно-правових актів, практики міжнародних інституцій та доктринальних підходів дає підстави стверджувати, що принцип найкращих інтересів дитини має комплексний і міжгалузевий характер. Його зміст не зводиться до окремої сфери правового регулювання, а охоплює сукупність матеріальних і нематеріальних благ, необхідних для повноцінного фізичного, психологічного, морального та духовного розвитку дитини.

З урахуванням еволюції міжнародних стандартів обґрунтовано доцільність класифікації реалізації принципу за такими вимірами: матеріально-духовним; фізично-сімейним; освітньо-виховним; надзвичайним. Останній набуває особливого значення в умовах збройного конфлікту, де першочерговими є гарантії незалучення дітей до воєнних дій, їх фізична та психосоціальна реабілітація і соціальна реінтеграція. Концепція найкращих інтересів дитини у міжнародному праві розглядається як матеріальне право, тлумачний принцип і процедурне правило. Така триєдина природа зумовлює обов'язок суб'єктів публічної влади і приватних осіб не лише формально враховувати інтереси дитини, а й здійснювати їх попередню оцінку при прийнятті рішень, що можуть вплинути на її становище. Національне законодавство України містить нормативні приписи, спрямовані на врахування інтересів дитини, однак їх закріплення має фрагментарний характер і не супроводжується чіткою дефінітивною конструкцією. Відсутність єдиного підходу до співвідношення понять «найкращі інтереси дитини» та «забезпечення найкращих інтересів дитини» знижує рівень правової визначеності та ускладнює правозастосування. З метою підвищення системності правового регулювання доцільним є нормативне розмежування зазначених понять, уточнення законодавчих формулювань та гармонізація положень сімейного, адміністративного й процесуального законодавства з урахуванням принципу дитиноцентризму. Особливої уваги потребує інституційне забезпечення реалізації цього принципу в умовах воєнного стану.

Отже, принцип найкращих інтересів дитини виступає не декларативною категорією, а фундаментальним орієнтиром правотворчої та правозастосовної діяльності, що потребує подальшого теоретичного осмислення й удосконалення нормативного закріплення.

Використана література:

1. Томляк, Т. С. Генезис принципу забезпечення найкращих інтересів дитини в міжнародному праві. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Право : зб. наук. праць. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск. 36. С. 72-80. URL: <https://enquirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d87243ef-e1ec-41d3-8693-e10fabd8473c/content>
2. Петрочко, Ж., Датченко, Н. Забезпечення найкращих інтересів дитини в умовах війни в Україні. Ввічливість. Humanitas, 3, 2023. С. 70–78. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47242/1/Petrochko_Datchenko_ZNID_V_FPSRSO.pdf

3. Устрицька Н.І., Дільна З.Ф. Зміст принципу найкращих інтересів дитини та його застосування у кримінальному провадженні. Юридичний науковий електронний журнал. № 1/2024. С. 644-647. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/7444/1/155.pdf>
4. Менджул М. В. Зміст принципу найкращих інтересів дитини та його практичне застосування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2019. Вип. 56(1). С. 87-91. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/37ae089d-a6e7-4255-9776-2c5fabaed13d/content>
5. Губанова О. В. Найкраще забезпечення інтересів дитини як принцип визначення місця її проживання. Форум права. 2020. № 3. С. 18–28. URL: https://forumprava.pp.ua/files/018-028-2020-3-FP-Hubanova_4.pdf
6. Корнієнко М. Принцип дотримання найкращих інтересів дитини та його застосування у цивільному судочинстві України. Юридичний вісник. 2020. № 1. С. 398-404. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b7c39f95-ea68-4457-b3ca-a70b22738956/content>
7. Даценко В. Концептуальні засади забезпечення найкращих інтересів дитини в міжнародному праві. Слово Національної школи суддів України. – 2020. – № 1. – С. 51-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2020_1_6
8. Ступак О. Визначення найкращих інтересів дитини під час розгляду цивільних справ, пов'язаних із вихованням дитини. Слово Національної школи суддів України. № 3 (48) 2024. С. 158-174. URL: <https://slovo.nsj.gov.ua/index.php/ua/arkhiv-nomeriv/2024/3-48-2024/39-3-48-2024-ua/988-viznachennya-najkrashchikh-interesiv-ditini-pid-chas-rozglyadu-tsilvilnikh-sprav-pov-yazanikh-iz-vikhovanniam-ditini>
9. Простибоженко О. Доктрина «ніжного віку дитини» та доктрина «найкращих інтересів дитини» в світлі національної судової практики. Слово Національної школи суддів України. № 1 (18) 2017. С. 130-141. URL: https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2017_1_18/Prostybozhenko%20O.%20Doktryna.pdf

References:

1. Tomliak, T. S. (2021). Henezys pryntsyphu zabezpechennia naikrashchykh interesiv dytyny v mizhnarodnomu pravi [Genesis of the principle of ensuring the best interests of the child in international law]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 18: Pravo, issue 36, pp. 72–80. Odesa: Vydavnychiy dim “Helvetyka”. URL: <https://enpuirb.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d87243ef-e1ec-41d3-8693-e10fabd8473c/content> [in Ukrainian].
2. Petrochko, Zh., Datchenko, N. (2023). Zabezpechennia naikrashchykh interesiv dytyny v umovakh viiny v Ukraini [Ensuring the best interests of the child under wartime conditions in Ukraine]. Vvichlyvist. Humanitas, no. 3, pp. 70–78. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47242/1/Petrochko_Datchenko_ZNID_V_FPSRSO.pdf [in Ukrainian].
3. Ustrytska, N. I., Dilna, Z. F. (2024). Zmist pryntsyphu naikrashchykh interesiv dytyny ta yoho zastosuvannia u kryminalnomu provadzhenni [The content of the principle of the best interests of the child and its application in criminal proceedings]. Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal, no. 1, pp. 644–647. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/7444/1/155.pdf> [in Ukrainian].
4. Mendzhul, M. V. (2019). Zmist pryntsyphu naikrashchykh interesiv dytyny ta yoho praktychne zastosuvannia [The content of the principle of the best interests of the child and its practical application]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo, issue 56(1), pp. 87–91. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/37ae089d-a6e7-4255-9776-2c5fabaed13d/content> [in Ukrainian].
5. Hubanova, O. V. (2020). Naikrashche zabezpechennia interesiv dytyny yak pryntsyph vyznachennia mistsia yii prozhyvannia [Ensuring the best interests of the child as a principle for determining the child's place of residence]. Forum prava, no. 3, pp. 18–28. URL: https://forumprava.pp.ua/files/018-028-2020-3-FP-Hubanova_4.pdf [in Ukrainian].
6. Korniienko, M. (2020). Pryntsyph dotrymanna naikrashchykh interesiv dytyny ta yoho zastosuvannia u tsyvilnomu sudochynstvi Ukrainy [The principle of ensuring the best interests of the child and its application in civil proceedings in Ukraine]. Yurydychnyi visnyk, no. 1, pp. 398–404. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b7c39f95-ea68-4457-b3ca-a70b22738956/content> [in Ukrainian].
7. Datsenko, V. (2020). Kontseptualni zasady zabezpechennia naikrashchykh interesiv dytyny v mizhnarodnomu pravi [Conceptual foundations of ensuring the best interests of the child in international

- law]. Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy, no. 1, pp. 51–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2020_1_6 [in Ukrainian].
8. Stupak, O. (2024). Vyznachennia naikrashchykh interesiv dytyny pid chas rozghliadu tsyvilnykh sprav, poviazanykh iz vykhovanniam dytyny [Determining the best interests of the child in civil cases related to child upbringing]. Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy, no. 3 (48), pp. 158–174. URL: <https://slovo.nsj.gov.ua/index.php/ua/arkhiv-nomeriv/2024/3-48-2024/39-3-48-2024-ua/988-viznachennya-najkrashchikh-interesiv-ditini-pid-chas-rozglyadu-tsyvilnykh-sprav-pov-yazanikh-iz-vikhovannyam-ditini> [in Ukrainian].
 9. Prostybzhenko, O. (2017). Doktryna “nizhnoho viku dytyny” ta doktryna “naikrashchykh interesiv dytyny” v svitli natsionalnoi sudovoi praktyky [The doctrine of the “tender age of the child” and the doctrine of the “best interests of the child” in the light of national judicial practice]. Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy, no. 1 (18), pp. 130–141. URL: https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2017_1_18/Prostybozhenko%20O.%20Doktryna.pdf [in Ukrainian].

Todua S. R. Regulatory and legal dimension of ensuring the best interests of the child

This article provides a comprehensive analysis of the normative and legal dimension of ensuring the best interests of the child within both international and national legal frameworks. Particular attention is devoted to the historical development of this principle, tracing its evolution from the provisions of the Geneva Declaration of the Rights of the Child to its contemporary legal consolidation in the United Nations Convention on the Rights of the Child and its Optional Protocol on the involvement of children in armed conflict. Special emphasis is placed on Article 3 of the Convention, which establishes the principle of the best interests of the child as a universal legal imperative requiring that the child's interests be treated as a primary consideration in all actions undertaken by public authorities, judicial institutions, and private actors.

The study examines doctrinal approaches to the interpretation of the concept of the “best interests of the child,” considering it simultaneously as a substantive right, a fundamental interpretative principle, and a procedural rule guiding decision-making processes. The analysis relies on the provisions of General Comment No. 14 of the UN Committee on the Rights of the Child, which provides authoritative guidance on the practical implementation of this principle in legislative, administrative, and judicial practice.

Within the framework of the research, a classification of the key dimensions of the realization of the principle of the best interests of the child is proposed. These include the moral and spiritual dimension, the physical and family-related dimension, the emergency dimension, and the educational and developmental dimension. It is substantiated that under conditions of armed conflict the emergency dimension acquires particular importance, as it encompasses legal guarantees aimed at preventing the involvement of children in hostilities, as well as ensuring their protection, rehabilitation, and social reintegration.

The article also explores the specific features of the implementation of this principle in Ukrainian legislation, with particular reference to the Constitution of Ukraine, the Family Code of Ukraine, and the Law of Ukraine “On Child Protection.” The analysis reveals the fragmented nature of the existing regulatory framework and the absence of a clear definitional approach to the concept of the best interests of the child within national legislation. In this regard, the study substantiates the necessity of distinguishing between the notions of the “best interests of the child” and the “ensuring of the best interests of the child” in order to enhance legal certainty and consistency in law enforcement practice.

The research concludes that further systematization and harmonization of the relevant legal provisions are required, taking into account the principle of child-centeredness as a fundamental guideline for the development of contemporary child protection law. Such an approach would contribute to strengthening the effectiveness of legal mechanisms aimed at safeguarding the rights, dignity, and well-being of children in both ordinary and extraordinary circumstances.

Key words: *best interests of the child; protection of children's rights; international standards of child protection; family law; armed conflict; implementation of international norms.*

Дата першого надходження статті до видання: 28.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026